

UZUPEŁNIA UCZEŃ

*miejsce
na naklejkę*

KOD UCZNIKA

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM

CZEŚĆ 1. HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy na kolejno ponumerowanych 20 stronach jest wydrukowanych **25 zadań**.
2. Sprawdź, czy do arkusza jest dołączona karta odpowiedzi.
3. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
4. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod, numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
5. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania. Wykonuj zadania zgodnie z poleceniami.
6. Rozwiązania zadań zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
7. W arkuszu znajdują się różne typy zadań. Rozwiązania zadań zaznacz na karcie odpowiedzi w następujący sposób:

- wybierz jedną z podanych odpowiedzi i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą, np. gdy wybierasz odpowiedź A:

	B	C	D	E
--	---	---	---	---

- wybierz właściwą odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiednimi literami, np. gdy wybierasz odpowiedź FP:

PP	PF		FF
----	----	--	----

- do informacji oznaczonych właściwą literą dobierz informacje oznaczone liczbą lub literą i zamaluj odpowiednią kratkę, np. gdy wybierasz literę B i liczbę 1:

A1	A2		B2
----	----	--	----

8. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeśli się pomylisz, błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.

	B	C	D	
--	---	---	---	--

9. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

**UZUPEŁNIA ZESPÓŁ
NADZORUJĄCY**

Uprawnienia ucznia
do nieprzenoszenia
zaznaczeń na kartę

**18 KWIETNIA
2018**

**Godzina rozpoczęcia:
9:00**

**Czas pracy:
60 minut**

GH-H1-182

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Tekst do zadania 1.

Każdy obywatel otrzymywał skorupkę [glinianą] i pisał na niej nazwisko człowieka, którego chciał usunąć spośród obywateli. Tabliczkę zanosił na umówione miejsce na agorze. Tam archonci przeliczali skorupki. Następnie odkładano tabliczki z poszczególnymi imionami osobno i tego, kto był wymieniony największą liczbą głosów, ogłaszano jako usuniętego na dziesięć lat.

Zadanie 1. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Procedura opisana w tekście była stosowana w

- A. cesarskim Rzymie.
- B. oligarchicznej Sparcie.
- C. republikańskim Rzymie.
- D. demokratycznych Atenach.

Teksty do zadania 2.**Tekst I**

Niewolników dostarczały wojny, znana była np. niewola za długi, często też praktykowano sprzedaż dzieci. Gospodarcze znaczenie niewolników było jednak niewielkie. Największą ich liczbę zatrudniał król dla różnorodnych posług w pałacu w Babilonie.

Tekst II

Wolno było helotom zakładać rodzinę, zatrzymywać na swój użytek nadwyżki plonów. Istniała więc grupa ludności zależnej, pozbawiona praw politycznych i przywiązana do ziemi.

Tekst III

Szczególnie ciężki był los niewolników kształconych w specjalnych szkołach dla gladiatorów, zapaśników. Walki gladiatorów na arenie cyrkowej pasjonowały widzów, którzy lubowali się w krwawych widowiskach.

Tekst IV

Wyprawy wojenne faraonów Nowego Państwa zwiększały poważnie dopływ niewolników i podnosiły ich znaczenie, zwłaszcza w tych gałęziach produkcji, które wymagały pracy fizycznej. Aczkolwiek główną siłą roboczą pozostawała ludność miejscowa, to jednak znaczenie niewolnictwa było spore.

Zadanie 2. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

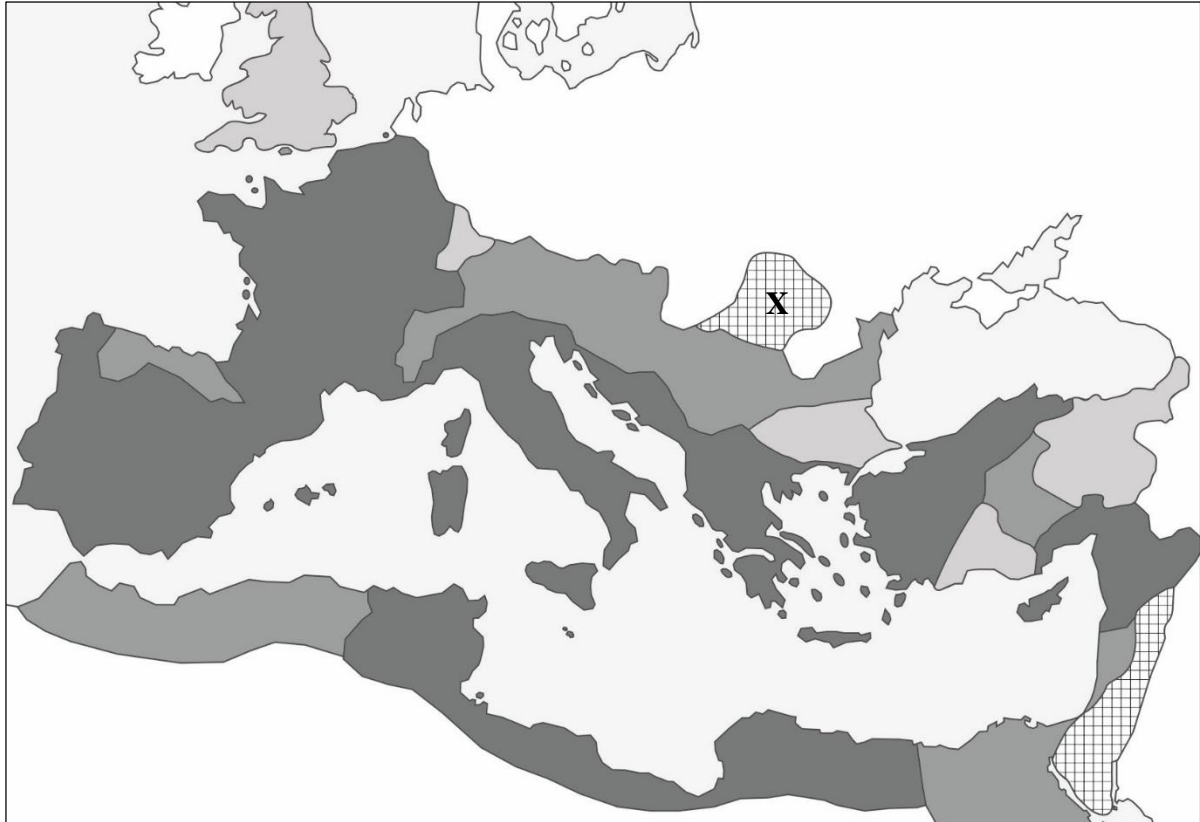
Sytuację niewolników w starożytnym Rzymie w okresie republiki przedstawia

- A. tekst I.
- B. tekst II.
- C. tekst III.
- D. tekst IV.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Mapa do zadania 3.

Rozwój Imperium Rzymskiego

- posiadłości Rzymu w okresie republiki
- obszary przyłączone za Oktawiana Augusta
- prowincje przyłączone w latach 14–98
- prowincje zdobyte w latach 98–161

Zadanie 3. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Grecja stała się częścią państwa rzymskiego w okresie republiki.	P	F
Prowincja oznaczona znakiem X została zdobyta przez Rzymian w II wieku przed naszą erą.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Zadanie 4. (0–1)**Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**

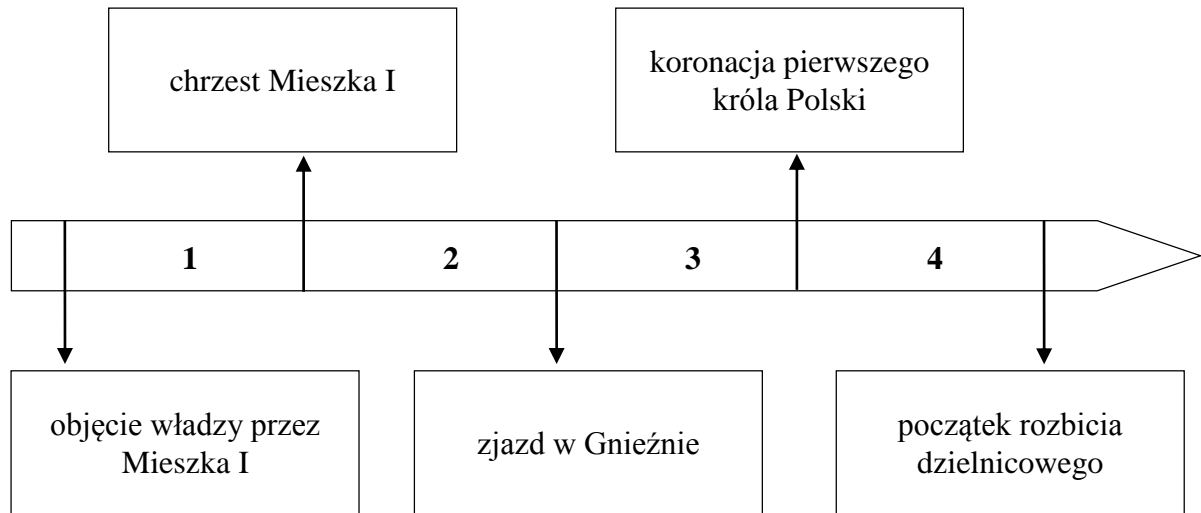
Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia, to:

- A. początek działalności ewangelizacyjnej św. Pawła Apostoła • prześladowanie chrześcijan przez cesarza Nerona • ogłoszenie wolności wyznania religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim.
- B. ogłoszenie wolności wyznania religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim • początek działalności ewangelizacyjnej św. Pawła Apostoła • prześladowanie chrześcijan przez cesarza Nerona.
- C. prześladowanie chrześcijan przez cesarza Nerona • ogłoszenie wolności wyznania religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim • początek działalności ewangelizacyjnej św. Pawła Apostoła.
- D. ogłoszenie wolności wyznania religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim • prześladowanie chrześcijan przez cesarza Nerona • początek działalności ewangelizacyjnej św. Pawła Apostoła.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 5.

Gdy tak się wahał, wydała mu się lepsza myśl, żeby pójść zwalczać bożków i bałwany w kraju Prusów. Książę [Bolesław], poznawszy jego zamiary, daje mu łódź i dla bezpieczeństwa podczas podróży zaopatruje ją w trzydziestu wojów. On zaś przybył najpierw do Gdańska, położonego na skraju rozległego państwa [tego] księcia i dotykającego brzegu morza. Tu, odprawiając obrzędy mszalne, Ojcu ofiarował Chrystusa, któremu za kilka dni siebie samego miał złożyć w ofierze.

Zadanie 5. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Wydarzenia opisane w tekście miały miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Mapa do zadania 6.

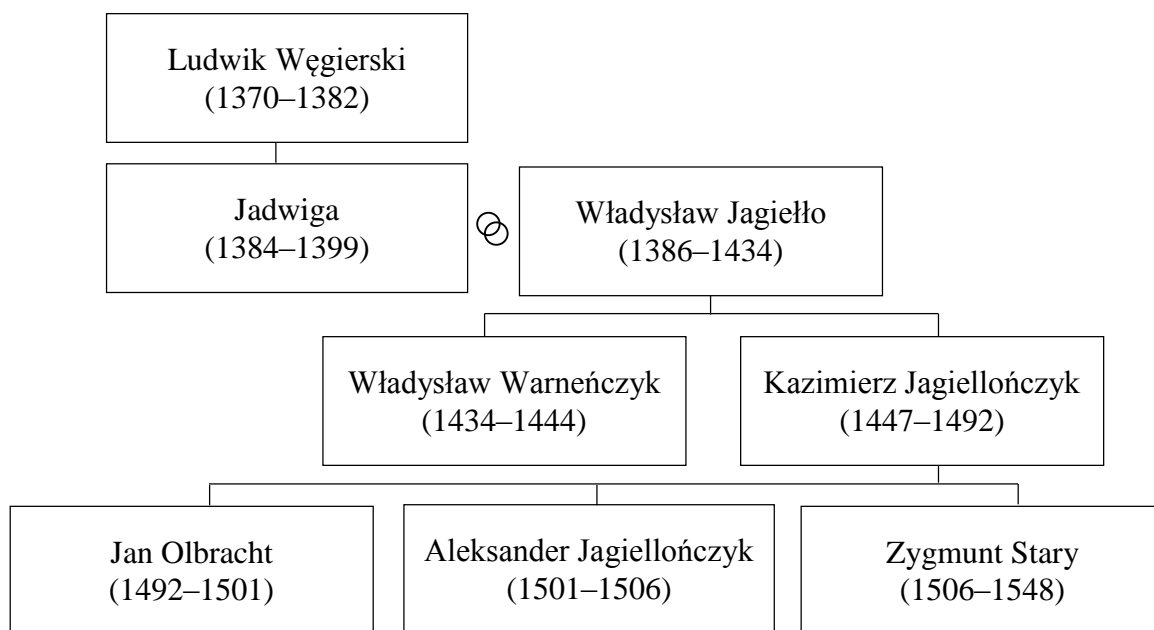
- granice państwa w roku śmierci Bolesława Krzywoustego
- - - granice Królestwa Polskiego w roku śmierci Władysława Łokietka

Zadanie 6. (0–1)

Na podstawie mapy oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Państwo Władysława Łokietka obejmowało większy obszar niż państwo Bolesława Krzywoustego.	P	F
Opole znajdowało się w granicach państwa polskiego u kresu panowania Władysława Łokietka.	P	F

Tablica genealogiczna i tabela do zadania 7.

Zapis, np. 1370–1382, oznacza lata panowania w Polsce.

⊗ – małżeństwo

Wybrane przywileje szlacheckie	
Rok nadania	Postanowienia
1374	Król gwarantował szlachcie m.in. zmniejszenie podatków.
1454	Król nie mógł zwoływać pospolitego ruszenia i nakładać podatków bez zgody sejmików ziemskich.
1496	Został wprowadzony zakaz kupowania ziemi przez mieszczan.
1505	Nowe prawa i podatki mogły być stanowione tylko za zgodą sejmu walnego.

Zadanie 7. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Przywilej nadany przez Jana Olbrachta ograniczył prawa mieszczan.	P	F
Wszystkie przywileje wymienione w tabeli zostały nadane przez królów z dynastii Jagiellonów.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Ilustracja do zadania 8.**Zadanie 8. (0–3)**

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Na ilustracji przedstawiono budowlę wzniesioną w stylu **8.1.** _____. Charakterystyczne dla tego stylu jest występowanie **8.2.** _____. Budowę katedry rozpoczęto w epoce **8.3.** _____.

- 8.1.** A. gotyckim
B. romańskim
C. barokowym
- 8.2.** A. okien i portali zakończonych ostrymi łukami
B. masywnych murów i małych okien
C. falistych linii gzymsów i fasady
- 8.3.** A. starożytnej
B. średniowiecza
C. renesansu

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 9.

Rok upłynął od nocy św. Bartłomieja. W obecności króla Francji, grona dostojnych notablów królestwa francuskiego, posłów zagranicznych i tłumu ciekawych paryżan poseł polski Jan Zborowski wyrzekł w katedrze Notre Dame twarde słowa: „Jeżeli nie zaprzysięgniesz, nie będziesz panował”. Podobne zdarzenie zaszło kilka miesięcy potem w katedrze wawelskiej, kiedy marszałek wielki koronny Jan Firlej położył rękę na koronie Piastów i Jagiellonów i oświadczył, że nie dopuści, aby spoczęła ona na skroniach królewicza, jeżeli ten nie zaprzysięgnie pokoju religijnego.

Zadanie 9. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Jan Zborowski słowa: „Jeżeli nie zaprzysięgniesz, nie będziesz panował”, skierował do

- A. Kazimierza Wielkiego – ostatniego króla z dynastii Piastów.
- B. Władysława Jagiełły – pierwszego króla z dynastii Jagiellonów.
- C. Henryka Walezego – pierwszego króla elekcyjnego.
- D. Zygmunta Augusta – ostatniego króla z dynastii Jagiellonów.

Tekst do zadania 10.

Jego Królewska Mość jest i powinien być uważany za najwyższą głowę Kościoła w Anglii i za taką jest przyjmowany przez duchowieństwo tego królestwa. Król i jego następcy mają mieć władzę i autorytet, aby od czasu do czasu przeprowadzać wizytacje, poskramiać winnych, usuwać nadużycia, reformować i wykorzeniać te wszystkie błędy, dla wzrostu siły religii Chrystusowej oraz dla jedności królestwa.

Zadanie 10. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Cytowany dokument powstał za panowania **10.1.** _____. Miało to miejsce w **10.2.** _____.

Organizacja Kościoła przedstawiona w tekście jest charakterystyczna dla wyznania **10.3.** _____.

- 10.1.** A. Piotra I
B. Ludwika XIV
C. Henryka VIII

- 10.2.** A. XVIII wieku
B. XVI wieku
C. XIV wieku

- 10.3.** A. anglikańskiego
B. prawosławnego
C. rzymskokatolickiego

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Teksty do zadania 11.

Tekst I

Mowa króla Anglii Jakuba I w Parlamencie w 1609 roku (fragment)

Bóg ma władzę stwarzania i niszczenia, dawania życia i zadawania śmierci. Tę samą władzę mają królowie. Tworzą i unicestwiają swoich poddanych, dysponują życiem i śmiercią, kierują wszystkimi sprawami, przed nikim nie są odpowiedzialni, jak tylko przed samym Bogiem.

Tekst II

Deklaracja Praw Narodu Angielskiego z 1689 roku (fragment)

Lordowie duchowni i świeccy oraz Izba Gmin oświadczają, że przypisywana królowi władza zawieszenia prawa lub zawieszania wykonania prawa, mocą jego własnej decyzji, bez zgody parlamentu – jest bezprawiem.

Zadanie 11. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

W obu tekstach głosi się pochwałę monarchii absolutnej.	P	F
Z drugiego tekstu wynika, że król może samodzielnie stanowić prawo.	P	F

Teksty do zadania 12.

Tekst I

Jędrzej Kitowicz, *Opis obyczajów za panowania Augusta III* (fragment)

August III był tak nieszczęśliwy, że za jego panowania trzydziestoletniego żaden sejm nie doszedł [do skutku]. Niechętne partie i obce dwory zrywały sejmy przez subordynowane¹ osoby, zwalając winę na króla, utyskując na jego nieszczęśliwe panowanie. Do zerwania sejmu nie zażywano osób² rozumem i miłością dobra publicznego obdarzonych.

Tekst II

Traktat Stanisława Konarskiego *O skutecznym rad sposobie* wydany w latach 1760–1763 (fragment)

My kadencje sejmów aż co dwa lata mamy, ale sejmów nie mamy: lat kilka, kilkanaście i kilkadziesiąt mija, jak nie możemy doczekać się sejmu [zakończonego podjęciem uchwał]; i cóż za dziw, że giniemy na wszystkim, upadamy na wszystkim, a coraz to głębiej.

¹ Subordynowane – podporządkowane.

² Nie zażywano osób – nie posługiwano się osobami.

Zadanie 12. (0–3)

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Obydwa teksty dotyczą czasów panowania w Rzeczypospolitej króla z dynastii **12.1.** ____.

Autorzy w zamieszczonych powyżej fragmentach tekstów **12.2.** _____. W tych tekstach opisano skutki stosowania w życiu politycznym Rzeczypospolitej zasady **12.3.** _____.

- 12.1.** A. jagiellońskiej
B. piastowskiej
C. saskiej

- 12.2.** A. krytykują sposób funkcjonowania sejmów w Rzeczypospolitej
B. pochwalają funkcjonowanie władzy ustawodawczej w Rzeczypospolitej
C. obwiniają władcę za kryzys polskiego parlamentaryzmu

- 12.3.** A. trójpodziału władzy
B. głosowania większościowego
C. *liberum veto*

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Teksty do zadania 13.

Tekst I

Spółceństwo wiernych tworzy jedno ciało, ale państwo składa się z trzech ciał. Dom Boży, uważany za jeden, jest więc podzielony na trzy części: jedni modlą się, drudzy walczą, inni wreszcie pracują. Usługi, przez jednych świadczone, są warunkiem działania dwu części pozostałych. Każdy po kolei podejmuje się ulżyć całości.

Tekst II

Władza królewska jest absolutną. Monarcha nie potrzebuje przed nikim zdawać sprawy ze swoich rozporządzeń. Jedyłą ochroną człowieka prywatnego przed władzą publiczną jest jego niewinność.

Tekst III

Dobry rząd musi się opierać na systemie tak silnie zbudowanym jak system filozoficzny. System musi wypływać z jednej tylko głowy, z głowy panującego. Zaniedbywanie obowiązków względem poddanych staje się wprost zbrodnią. Panujący powinien słuchać skarg poddanych i wymierzać sprawiedliwość.

Tekst IV

Każdy z nas oddaje swoją osobę i swoje prawa pod naczelne kierownictwo woli powszechnej i wszyscy my wspólnie, jako ciało polityczne, przyjmujemy każdego członka jako część niepodzielnej całości. Ten akt zrzeszenia tworzy ciało zbiorowe, uzyskujące swoje wspólne „ja”, swoje życie i wolę.

Zadanie 13. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zasady zgodne z koncepcją umowy społecznej Jeana Jacques’a Rousseau przedstawiono w

- A. tekście I.
- B. tekście II.
- C. tekście III.
- D. tekście IV.

Zadanie 14. (0–2)

Spośród poniższych wydarzeń oznaczonych literami A–D wybierz wydarzenie chronologicznie pierwsze i wydarzenie chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

14.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze.	A	B	C	D
14.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie.	A	B	C	D

- A. Wybuch powstania kościuszkowskiego.
- B. Elekcja Stanisława Augusta Poniatowskiego.
- C. Uchwalenie *Konstytucji 3 maja*.
- D. Podpisanie traktatu trzeciego rozbioru Polski.

Tekst do zadania 15.

Odezwa wydana w Mediolanie w 1797 roku (fragment)

Do współobywateli! Wierny ojczyźnie mojej, do ostatniego momentu walczyłem za jej wolność. Upadła ona pod przemocą. Polacy, nadzieja powstaje, Francja zwycięża, ona się bije za sprawę narodów, starajmy się osłabić jej nieprzyjaciół. Już oficerowie i żołnierze, towarzysze trudów waszych i zwycięstwa, są ze mną; już się bataliony formują; bijmy się za sprawę wspólną wszystkich narodów, za wolność pod walecznym Bonaparte, zwycięzcą Włoch!

Zadanie 15. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Autorem odezwy jest

- A. Józef Piłsudski.
- B. Romuald Traugutt.
- C. Tadeusz Kościuszko.
- D. Jan Henryk Dąbrowski.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i ilustracja do zadania 16.

W okresach dla Polski przełomowych manifestowano uczucia patriotyczne poprzez strój narodowy, pieśni czy odpowiednio przyozdobione przedmioty. W 30. rocznicę ataku na Belweder urządzono manifestację, w czasie której motywy religijne ściśle połączyły się z politycznymi – zebrani odśpiewali *Boże, coś Polskę*, *Mazurka Dąbrowskiego* i *Warszawiankę*.

Srebrna ozdoba pochodząca z lat sześćdziesiątych XIX wieku

Zadanie 16. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst i ilustracja odnoszą się do nastrojów w Królestwie Polskim

- A. w czasie insurekcji kościuszkowskiej.
- B. przed wybuchem powstania listopadowego.
- C. przed wybuchem powstania styczniowego.
- D. w czasie I wojny światowej.

Tekst do zadania 17.

Od czasu zupełnego pojednania się Polaków z cesarzem, przeprowadzonego przez hr. Agenora Gołuchowskiego w 1866 roku na podstawie znanej formuły Kazimierza Grocholskiego, streszczonej w zdaniu „Przy Tobie, Najjaśniejszy Panie, stoimy i stać chcemy”, stosunek Polaków do cesarza i odwrotnie ułożył się na stopie pełnego zaufania. Ta formuła nie była frazesem, ale programem, który pozwolił Galicji stać się polskim Piemontem.

Zadanie 17. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

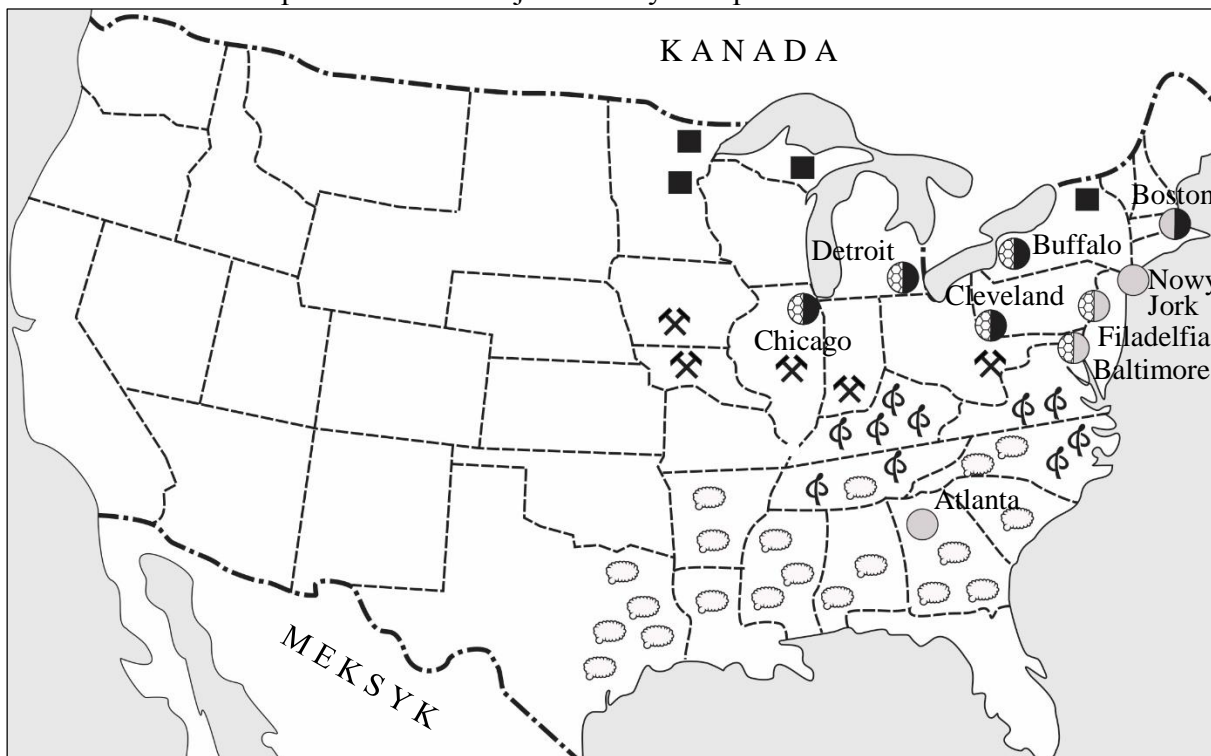
W tekście opisano stosunek Polaków do władcy z dynastii Romanowów.	P	F
Agenor Gołuchowski i Kazimierz Grocholski prezentowali postawę lojalistyczną wobec cesarza.	P	F

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst i mapa do zadania 18.

W połowie XIX wieku Unia stanęła na progu rozpadu. Amerykańskie stany coraz bardziej dzieliły się ze względu na stosunek do niewolnictwa. Na Północy działał ruch abolicjonistów, na Południu uważano, że niewolnictwo było nieodzowne dla funkcjonowania gospodarki. Stany północne były otwarte na postęp naukowo-techniczny, zurbanizowane i uprzemysłowione, południe natomiast pozostało konserwatywne, nastawione na gospodarkę rolną i słabo uprzemysłowione.

Gospodarka Stanów Zjednoczonych w połowie XIX wieku

----- granice stanów i terytoriów

Wydobycie:

- ⚒ węgla
- żelaza

Przemysł:

- ⊗ hutniczy
- maszynowy
- tekstylny

Uprawa:

- ⊖ bawełny
- ϕ tytoniu

Zadanie 18. (0–1)

Odpowiedz na pytanie. Wybierz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Czy treść mapy potwierdza informacje znajdujące się w tekście?

A.	Tak,	ponieważ	1.	na północy kraju występuje przemysł górniczy i hutniczy, a na południu – rolnictwo.
			2.	wschodnia część Stanów Zjednoczonych była równomiernie uprzemysłowiona i zurbanizowana.
B.	Nie,		3.	w północnych i południowych stanach znajdują się plantacje bawełny i tytoniu.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 19.

Następca tronu Austro-Węgier, Franciszek Ferdynand d'Este, w towarzystwie swojej żony Zofii, składał oficjalną wizytę w stolicy Bośni Sarajewie. Wśród tłumu ukryła się grupa młodych zamachowców, nasłanych przez jedną z tajnych organizacji działających przeciwko Habsburgom. Szofer arcyksięcia wybrał niewłaściwy zakręt i skierował otwarty samochód prosto na miejsce, gdzie stał spiskowiec – dziewiętnastoletni student Gawriło Princip. Kule z jego rewolweru śmiertelnie raniły cesarską parę.

Zadanie 19. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście opisano wydarzenie, które stało się bezpośrednią przyczyną wybuchu

- A. wojny secesyjnej.
- B. I wojny światowej.
- C. rewolucji październikowej.
- D. wojny prusko-austriackiej.

Tabela do zadania 20.

Polacy zmobilizowani¹ do armii państw zaborczych w latach 1914–1918

Lata	Zmobilizowani ogółem (w tysiącach)	Zmobilizowani pochodzący z zaborów (w tysiącach)		
		austriackiego	pruskiego	rosyjskiego
1914	1974	702	427	845
1915	635	285	133	217
1916	361	169	99	93
1917	263	154	73	36
1918	143	91	47	5
razem w latach 1914–1918	3376	1401	779	1196

Dane dotyczą obszaru Polski w granicach z 1923 roku.

¹ Zmobilizowani – powołani do wojska.

Zadanie 20. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Na podstawie danych z tabeli można stwierdzić, że

- A. większość zmobilizowanych w czasie wojny Polaków walczyła po stronie państw centralnych.
- B. ponad połowa wszystkich zmobilizowanych w czasie wojny Polaków walczyła po stronie Rosji.
- C. w kolejnych latach wojny wzrastał pobór Polaków do armii wszystkich państw zaborczych.
- D. po wybuchu rewolucji w Rosji wzrosła liczba zmobilizowanych Polaków z zaboru rosyjskiego.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 21.

Ulotka podpisana przez wójta gminy (fragment)

Mieszkańcu! Możesz zdecydować o lokalizacji nowej drogi!

Rada gminy w tegorocznym budżecie zapewniła środki na budowę drogi łączącej osiedle Zachód z ulicą Parkową. Zwracam się do mieszkańców gminy z prośbą o pomoc przy wyborze jej przebiegu. Wszyscy zainteresowani proszeni są o wypełnienie ankiety (można ją pobrać ze strony internetowej urzędu gminy), w której przedstawiono warianty lokalizacji przyszłej drogi, szerokości jezdni i chodnika oraz przebiegu ścieżki rowerowej.

Zadanie 21. (0–1)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Ulotka jest elementem konsultacji społecznych, zainicjowanych przez władze samorządu terytorialnego.	P	F
Budowa drogi, o której mowa w tekście, należy do kompetencji administracji rządowej.	P	F

Teksty do zadania 22.**Tekst I**

W ogólnokrajowym referendum Polacy w większości opowiedzieli się za przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej.

Tekst II

Decyzją Sejmu została uchwalona ustawa o Karcie Dużej Rodziny, uprawniająca członków rodzin wielodzietnych do wielu zniżek i ulg.

Tekst III

Przedstawicielka Obywatelskiego Komitetu Inicjatywy Ustawodawczej zaprezentowała posłom obywatelski projekt ustawy o ochronie zwierząt. Podpisało się pod nim 220 tysięcy obywateli.

Tekst IV

Sejmik województwa małopolskiego przyjął uchwałę zakazującą palenia węglem, drewnem i innymi paliwami stałymi w piecach i kominkach na całym obszarze Krakowa.

Zadanie 22. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Działania obywateli w ramach demokracji bezpośredniej przedstawiono w tekstach

- A. I i II.
- B. II i III.
- C. I i III.
- D. III i IV.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Tekst do zadania 23.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. *Kodeks wyborczy* (fragment)

Art. 287. Wybory (...) są powszechne, równe i bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym.

Art. 288. (...) wybierany jest na pięcioletnią kadencję i ponownie może być wybrany tylko raz.

Zadanie 23. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przytoczony fragment *Kodeksu wyborczego* dotyczy wyborów

- A. posła.
- B. senatora.
- C. Rzecznika Praw Obywatelskich.
- D. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Tekst do zadania 24.

Europosłowie opowiedzieli się za zrównywaniem cen połączeń komórkowych krajowych i zagranicznych w całej Unii. Uznali, że ceny połączeń zagranicznych powinny być takie same jak w kraju.

Zadanie 24. (0–1)

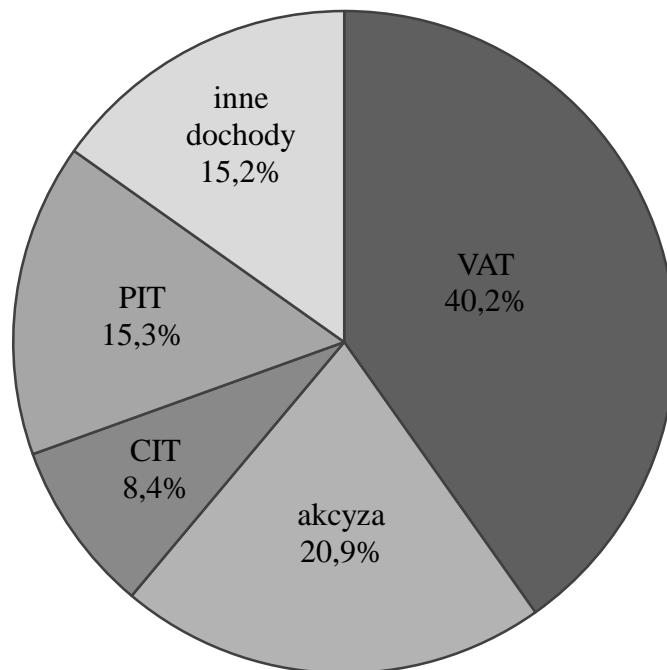
Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W tekście opisano wyniki prac

- A. Parlamentu Europejskiego.
- B. Rady Unii Europejskiej.
- C. Komisji Europejskiej.
- D. Rady Europejskiej.

Diagram do zadania 25.

Struktura dochodów budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w 2016 roku

Zadanie 25. (0–1)

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Największe wpływy do budżetu państwa pochodziły z podatku

- A. nakładanego na niektóre towary konsumpcyjne.
- B. dochodowego od osób fizycznych.
- C. dochodowego od osób prawnych.
- D. od towarów i usług.

PRZENIEŚ ROZWIĄZANIA NA KARTĘ ODPOWIEDZI!

Brudnopis

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Dotted lines for writing.

Wykaz źródeł wykorzystanych w zadaniach egzaminacyjnych.

Strona 2. – zadanie 1.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach – nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004.

Strona 2. – zadanie 2.

Na podstawie: J. Wolski, *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2012.

Strona 3. – zadanie 3.

Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, red. I. Hajkiewicz, Warszawa 2008.

Strona 5. – zadanie 5.

Na podstawie: J. Kanapariusz, *Świętego [...] żywot pierwszy*, tłum. K. Abgarowicz, J. Karwasińska, Gdańsk 2009.

Strona 6. – zadanie 6.

Na podstawie: *Atlas historyczny. Od starożytności do współczesności*, red. I. Hajkiewicz, Warszawa 2008.

Strona 7. – zadanie 7.

Na podstawie: *Encyklopedia PWN*, Warszawa 2000; W. Mizerski, *Tablice historyczne*, Warszawa 2008.

Strona 8. – zadanie 8.

www.wikimedia.org

Strona 9. – zadanie 9.

Na podstawie: J. Maciszewski, *Szlachta polska i jej państwo*, Warszawa 1986.

Strona 9. – zadanie 10.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999.

Strona 10. – zadanie 11.

Na podstawie: www.pl.wikiquote.org; *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999.

Strona 11. – zadanie 12.

Na podstawie: *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999; Stanisław Konarski, *Wybór pism politycznych*, red. W. Konopczyński, Kraków 1921.

Strona 12. – zadanie 13.

Na podstawie: T. Maresz, K. Juszczak, *Historia w źródłach – nie tylko pisanych. Starożytność i średniowiecze*, Toruń 2004; *Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, red. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999; J.J. Rousseau, *Umowa społeczna*, tłum. A. Pieretiałowicz, Warszawa 1965.

Strona 13. – zadanie 15.

Na podstawie: *Wiek XIX w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów*, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1998.

Strona 14. – zadanie 16.

Na podstawie: *Polska. Dzieje Cywilizacji i Narodu. Pod zaborami 1795–1914*, Warszawa – Wrocław 2003; www.muzeumwp.pl

Strona 14. – zadanie 17.

M. Rosco-Bogdanowicz, *Wspomnienia*, Kraków 1959.

Strona 15. – zadanie 18.

Na podstawie: Ł. Kamieński, *Wojna o Unię*, w: *Stany Zjednoczone Ameryki. Jak rodziła się potęga*, „Pomocnik Historyczny. Polityka” nr 10/2013; G. Szelągowska, *Historia 1815–1870*, Warszawa 1995.

Strona 16. – zadanie 19.

Na podstawie: N. Davies, *Europa. Rozprawa historyka z historią*, tłum. E. Muskat-Tabakowska, Kraków 1998.

Strona 16. – zadanie 20.

Na podstawie: A. Chwalba, *Historia Polski 1795–1918*, Kraków 2001.

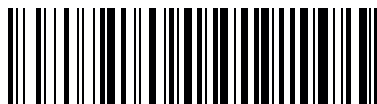
Strona 18. – zadanie 23.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, Dz.U. 2011 nr 21, poz. 112.

Strona 19. – zadanie 25.

Na podstawie: www.mf.gov.pl

GH-H1-182

WYPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

Uprawnienia ucznia do
nieprzenoszenia zaznaczeń na kartę

WYPEŁNIA UCZEŃ

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD UCZNIKA

--	--	--

*miejsce
na naklejkę*

Nr zad.	Odpowiedzi			
1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	PP	PF	FP	FF
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	PP	PF	FP	FF
7	PP	PF	FP	FF
8.1	A	B	C	
8.2	A	B	C	
8.3	A	B	C	
9	A	B	C	D
10.1	A	B	C	
10.2	A	B	C	
10.3	A	B	C	
11	PP	PF	FP	FF
12.1	A	B	C	
12.2	A	B	C	
12.3	A	B	C	
13	A	B	C	D
14.1	A	B	C	D
14.2	A	B	C	D

Nr zad.	Odpowiedzi					
15	A	B	C	D		
16	A	B	C	D		
17	PP	PF	FP	FF		
18	A1	A2	A3	B1	B2	B3
19	A	B	C	D		
20	A	B	C	D		
21	PP	PF	FP	FF		
22	A	B	C	D		
23	A	B	C	D		
24	A	B	C	D		
25	A	B	C	D		

--	--	--	--	--	--	--	--	--

KOD EGZAMINATORA

.....
Czytelny podpis egzaminatora